

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จังหวัดจันทบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกของประเทศไทย พื้นที่อยู่ในเขตมรสุมเมืองร้อน ฝนตกชุกตลอดปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี 3,335 มิลลิเมตรต่อปี ภูมิประเทศมีทั้งป่าเขา สลับกับที่ราบและมีแม่น้ำลำธารหลายสาย เช่น แม่น้ำพองราต แม่น้ำวังโตนด แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำเวฬุ (ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดจันทบุรี, 2554) ส่งผลให้มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรพืชพรรณสูง ชุมชนพื้นบ้านได้อาศัยพืชพรรณในท้องถิ่นเป็นแหล่งอาหารและยารักษาโรค ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากรายงานมูลค่าการส่งออกพืชเครื่องเทศของไทยโดยพิตยา ในปี 2551 ระบุว่า “เร่ว” พืชวงศ์ขิงข่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าส่งออกในปี 2550 ถึง 35 ล้านบาท โดยที่พืชชนิดดังกล่าวเจริญได้ดีและเป็นที่รู้จักนำไปใช้บริโภคของคนจันทบุรีและระยอง จากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ จันทบุรีจึงกลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งสวนผลไม้ ไร่อ้อย ไร่น้ำตาลปาล์ม ปาล์มน้ำมันและสวนยางพารา ผสมกับการเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาทางการเกษตรเพื่อการค้าอย่างไม่หยุดยั้ง ก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ชาวบ้านเคยได้เข้าไปเก็บพืชป่าและพืชสมุนไพรมาบริโภค ลดลงจนเข้าสู่จุดวิกฤต วิทยาการทางการแพทย์สมัยใหม่หลังไหลเข้าสู่ชุมชนจนวิถีชีวิตเดิมเปลี่ยนแปลงไป มูลค่าการใช้ยาแผนปัจจุบันเพิ่มขึ้นในแต่ละครัวเรือน ในขณะที่ปราชญ์ชาวบ้านผู้สั่งสมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำพืชพื้นบ้านชนิดต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ขาดผู้สืบทอดความรู้ที่ได้ศึกษามานานรุ่นต่อรุ่น และนับวันจำนวนปราชญ์ชาวบ้านลดลงไปตามอายุขัย จึงจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการศึกษาและเก็บข้อมูลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ไว้อย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักพฤกษศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของทรัพยากรท้องถิ่น ส่งต่อให้นักวิจัยในสาขาต่างๆ นำไปประยุกต์ต่อยอดอย่างเหมาะสม และเป็นการสร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรของคนในท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ใช้อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1 เพื่อเก็บรวบรวมตัวอย่างพืชพื้นบ้าน และข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพรรณพืช รวมทั้งจัดจำแนกตามหลักอนุกรมวิธานพืชที่ถูกต้อง ในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าชุมชน บ้านอ่างเอ็ด (มูลนิธิชัยพัฒนา) จังหวัดจันทบุรี
- 2 จัดเก็บข้อมูลและตัวอย่างพรรณไม้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงให้นักวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความหลากหลายของชนิดพรรณพืชและพืชสมุนไพรและการนำไปใช้ประโยชน์จากคนในท้องถิ่น ในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าชุมชน บ้านอ่างเอ็ด จันทบุรี
2. ได้ตัวอย่างพรรณพืชและพืชสมุนไพร ที่สามารถใช้เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบและอ้างอิงสำหรับนักวิจัยที่มีความสนใจนำพืชชนิดนั้นไปวิจัยต่อยอดเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน
3. ผลการศึกษาจะเป็นองค์ความรู้ใหม่ของการวิจัยเกี่ยวกับพรรณพืชและพืชสมุนไพรของประเทศไทยซึ่งคาดว่าน่าจะพบพืชชนิดที่เป็นพืชถิ่นเดียวและพืชหายาก หรืออาจเป็น new record